

หัวข้อวิทยานิพนธ์	พลวัตทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของเรือนไทใหญ่ ในอำเภอ ขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน จากการผสมกลมกลืนทาง วัฒนธรรม
ผู้เขียน	นางสาวชญญพร จิตราภิรมย์
ปริญญา	สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (สถาปัตยกรรม)
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ โอพารัตน์มณี

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาลักษณะเฉพาะและแบบแผนความเปลี่ยนแปลงเรือนไทใหญ่ในพื้นที่อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตั้งแต่สมัยเริ่มก่อตั้งชุมชนในพ.ศ.2374 ถึงปัจจุบัน โดยนำข้อมูลที่ค้นพบมาอภิปรายพลวัตปัจจัยของการผสมกลมกลืนทางสังคมวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดรูปแบบเรือนไทใหญ่ในปัจจุบัน และแนวโน้มของความเปลี่ยนแปลงดำรงอยู่ของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเรือนไทใหญ่ในอนาคต งานวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลด้วยการสำรวจภาคสนาม และบันทึกข้อมูลรายละเอียดทางสถาปัตยกรรม ด้วยการสังเกต และสัมภาษณ์ปราชญ์ ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน นักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญ การเก็บข้อมูลจากเรือนไทใหญ่มีจำนวนทั้งสิ้น 29 หลัง ใน 3 พื้นที่วิจัยคือ บ้านเมืองปอน บ้านต่อแพ และพื้นที่เทศบาลตำบลขุนยวม อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบเรือนพื้นถิ่นไทใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงจากรูปแบบดั้งเดิม โดยมีลักษณะร่วมที่คล้ายคลึงกับเรือนพื้นถิ่นล้านนา นอกจากนี้ยังปรับเปลี่ยนรูปแบบของเรือนไปตามลักษณะการใช้งานและความต้องการพื้นที่ใช้สอยของเจ้าเรือน รวมถึงมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบเรือนไปตามปัจจัยทางสภาพแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา แม้มีการเปลี่ยนแปลงวัสดุ และรูปแบบภายนอกตามแบบเรือนล้านนาและตามปัจจัยแวดล้อม แต่พบว่าเรือนไทใหญ่ยังคงรักษาอัตลักษณ์ไทใหญ่ ในการจัดรูปแบบผังพื้นที่อยู่อาศัย และพื้นที่ทางความเชื่อ โดยไม่สูญเสียอัตลักษณ์เฉพาะตนที่มีคุณค่าและความหมายไป อันแสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาในการรักษาอัตลักษณ์และความสามารถในการปรับตัวของคนไทใหญ่เพื่อการอยู่อาศัยในพลวัตที่แปรเปลี่ยนได้

คำสำคัญ: ไทใหญ่, เรือนไทใหญ่, พลวัต, การผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม, สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

Thesis Title	Dynamics of Vernacular Architecture in Tai Yai Houses in Khun Yuam District, Mae Hong Son Province Due to Cultural Assimilation
Author	Ms. Thanyapon Jittrapirom
Degree	Master of Architecture (Architecture)
Advisor	Assoc.Prof.Dr. Rawiwan Oranratmanee

ABSTRACT

The objective of this research is to identify the unique architectural characteristics and the transformations of Tai Yai vernacular houses in Khun Yuam district, Mae Hong Son province, Thailand. The study period is between the year 1831, the year the community was founded, and 2015.

The method of this study is qualitative survey and field research. The author collected architectural, social, and cultural characteristics of Tai Yai communities in Khun Yuam district through eyes-witnesses and personal interviews. The respondents of the interviews came from a wide range of backgrounds, such as villagers, community leaders, local experts, and scholars. The author also assimilated the architectural information from 29 Tai Yai houses, located within 3 areas of Mae Hong Son province, namely Meung Pond village, Tor Pae village, and the municipality of Khun Yuam district.

The study reveals the dynamic transformation of Tai Yai houses from its original forms. The houses adopted new appearances that have characteristics akin to the Lanna style. The functionality and usage of area within and around the houses are also adjusted to fit to the owners' requirements. The influences of this transformation are environment, economic, social and cultural factors. Nevertheless, Tai Yai people still maintain their architectural identities. They still apply their beliefs to their housing construction and organization of living space inside the houses. These findings indicate the ability to conserve their cultural identity, while adapting to the dynamic change of society.

Keyword: Tai Yai, Tai Yai house, dynamic, cultural assimilation, vernacular architecture